

TÜRKMENÇE-TÜRKÇE DİL EDİNİMİNDE DİLLER ARASI ETKİLEŞİM: VAKA ÇALIŞMASINDAN ALINTILAR

Gülşen SAKHATOVA*

Öz: Bilingual dil edinimi (2L1) üzerine yapılan araştırmalarda 2L1 iki ayrı dili kapsayan tek dil edinimi (L1) olarak kavramsallaştırılmış görünse bile göz önünde bulundurulması gereken bir gerçek vardır; 2L1 edinimindeki girdi iki dilden oluşur ve iki dilinin zihninde birbirini etkiler. Son yıllarda bu alandaki önemli gelişmelerden biri, iki dilinin zihninin iki sistemi daba ilk aşamalarda ayırt edebilmesi bakımında fikir birliğine varılmış gibi görünmesidir (Unsworth 2013; Curtin, Byers-Heinlein & Werker 2011; Genesee 2003, 1989; Köppe & Meisel 1995). Bu çalışmanın amacı akraba Türkmen ve Türk dilleriyle büyüyen bir kız çocuğunun dil ediniminde gözlemlenmiş ve belgelenmiş verilerden dikkat çekici alıntıları bir vaka çalışması olarak tanımlamaktır. Elde edilen çıkarımlar, ileride akraba dil ediniminin özelliklerinin anlaşılmasına, bir tipoloji oluşturulmasına, vb. katkıda bulunacaktır.

Anahtar Sözcükler: Türkmençe, Türkçe, Türkmençe-Türkçe dil edinimi, akraba dillerin edinimi, ikidillilik

Cross-Linguistic Interaction in Turkmen-Turkish Language Acquisition: Fragments From A Case Study

Research on bilingual language acquisition (2L1) has characterized it as a single acquisition of two separate languages and similar to acquiring a first language (L1). However, the comparison with the L1 acquisition does not exclude the fact that the input in 2L1 acquisition consists of two languages and they naturally effect each other in the minds of bilinguals. In recent years, it appears that there is a consensus that the bilingual mind can distinguish between two systems during the early stages (Unsworth 2013; Curtin, Byers-Heinlein & Werker 2011; Genesee 2003, 1989; Köppe & Meisel 1995).

The purpose of this study is to provide a case study that presents observed and documented data on the multilingual acquisition by a female child who is growing up with Turkish and Turkmen as her heritage languages. The outcomes of this study should assist in further comprehending the nature of acquiring related languages and the development of typology-based characteristics.

Keywords: Turkmen, Turkish, acquisition of related languages, Turkmen-Turkish language acquisition, bilingualism, Turkish L1, Turkmen L1.

Giriş

Çağımızda, çocukların iki veya çok dilli ortamda dil edinimi, çeşitli uzmanlık dallarının dünya çapında çok yoğun araştırmalarının odak noktasındadır. Özellikle Türkçe-Almanca, Türkçe-İngilizce, Türkçe-Rusça, Türkçe-Arapça dil edinimine adanmış olan araştırmaların sayısı günden güne hızla artarken, çocukluktan itibaren iki akraba dilin edinimi henüz tam anlamıyla keşfedilmemiş bir araştırma alanıdır. Bu aynı şekilde Türkmençe-Türkçe dil edinimi konuları için de geçerlidir.

Eş zamanlı iki dil edinimi hakkında kısa bir genel değerlendirme yapılması gerekiyorsa, Grosjean'a göre (1982), literatürde iki dilli bireylere ilişkin birbirine zıt iki görüş mevcuttur. Onlardan biri 'bir kişide iki tek dil' görüşü, yani iki dilli monolingual

* Assoc. Prof. Dr., University of Cyprus, E-posta: gulshen.sakhatova@ucy.ac.cy, ORCID No: 0000-0001-7642-035X

bir kişiyi ifade eder ve öbürü ise iki tek dilin toplamı olmayan, benzersiz bir dilsel ‘konuşmacı-dinleyici’ profiline sahip iki dilli görüşüdür.

Günümüzde bu görüşler hala ileri sürülmeye devam edildikleri gibi, dil edinimi, öğrenilmesi ve öğretilmesi, dilin unutulması, konuşma modları, dillerin etkileşimleri vb., alanlarında yapılan araştırmaları da etkilemektedirler (De Houwer, 1990; Genesee, 1989, 2003; Genesee et al., 1995; Köppe & Meisel, 1995; MacSwan, 2000, 2014, 2021; Unsworth, 2013).

Bilingual dil edinimi (2L1) ve tek dil edinimi (L1) benzer mekanizma ve işlemler gösterebilir de eş zamanlı 2L1 gelişmesi kendine has olan aşağıdaki özelliklere sahiptir:

1. Bir dilin diğer dilden baskınlığını gösteren işaretler olarak gelişim hızı, dilde konuşma üretimi gibi özellikler temel kriter olarak kabul edilir (bk. Wapole, 2000);

(2) İki dil arasındaki meydana gelen etkileşme (bunlar iki ayrı sözlük ve iki ayrı sesbilgisel sistemin varsayımına dayanarak burada görülür) (Genesee & Nikoladis & Paradis 1995);

(3) Code-mixing (dil değiştirme, diller arası geçiş yapma); bu konuda, eşzamanlı iki dillilikte zihnin iki dili nasıl temsil ettiğini araştıran yazarlar, örneğin, Köppe & Meisel, 1995, MacSwan, 2014.

Bu çalışmanın iki amacı vardır. Birincisi, yukarıda adı geçen eşzamanlı 2L1 gelişmesinin tipolojik unsurlarına dayanarak eşzamanlı akraba dil ediniminde (2L1) dikkat çeken özelliklere ışık tutmaktır; ikincisi, vaka çalışması olarak Almanya’da çok dilli ortamda büyüyen bir kız çocuğunun eşzamanlı 2L1 Türkmence-Türkçe dil ediniminden gözlemlenmiş ve belgelenmiş verileri tanımlamaktır.

Çalışmada, çocuğun Türkmenceye has olan:

- a) ses uzunluğuna
- b) asimilasyona ve bunların neticesinde meydana gelen
- c) telaffuza
- ç) morfolojik özelliklerine (örneğin, kanıtsallık/dolaylılık kavramının oluşumuna)
- d) semantik-pragmatik niteliklere

işitsel duyarlılığının, anlama ve ayırt edebilme yeteneğinin belgelenmesi ele alınmıştır.

Türkmence-Türkçe dil edinimine ait verilerin analizi iki dilli dil edinimine ilişkin *dil baskınlığı, dillerin etkileşimi ve diller arası geçiş yapma* kapsamında yapılmıştır.

Çalışma şu şekilde düzenlenmiştir: Yöntem ve çocuk profilini kapsayan bölümden sonra, standart Türkmenceyi diğer Türk dillerinden, örneğin Türkçeden farklı kılan bazı fonolojik ve morfolojik özellikler kısaca tanımlanacaktır. Bu bölümün ardından Türkmencedeki ses uzunluğuna aşinalık gösteren örnekler analiz edildikten sonra, çocuğun hece redüksiyonunu/asimilasyonunu işitip ve bunların neticesinde meydana gelen telaffuz üzerine kullandığı cevapların incelenmesi yapılacaktır. Ayrıca, gerek kanıtsallık/dolaylılık kavramlarının oluşmasında gerek dil hazinesinde çeşitlilik gösteren iki akraba dil arasında çocuğun ayırt etme becerisini gösteren misaller verilecektir. Çalışmanın son bölümünde ise, verilere dayanarak akraba dilleri kapsayan 2L1 dil edinimini gösteren nitelikler özetlenip geleceğe yönelik araştırma konuları öne sürülecektir.

1. Yöntem ve çocuğun aile, dil-kültür profili

Yukarıda bahsedilen soruları tartışmak için Almanya’da Türkmençeyi ve Türkçeyi eşzamanlı edinen bir kız çocuğunun (Ceren) dil edinim döneminden, yani yaklaşık 3.5 yaşından 6.5 yaşına kadar¹ Türkmençede ürettiği dikkat çekici veriler incelenecektir.

Kapsamlı ebeveyn anketinde verilen cevaplara göre, doğuştan iki dilli olan annesinin dillerinden birinin standart Türkmençe (Aşkabat koin), diğerinin Rusça, iki dilli babasının ise dillerinden birinin Almanca diğerininse Türkçe (İstanbul koin) olduğu bilinmektedir. Ebeveynler, Grammont kuralı olarak adlandırılan ‘one person – one language’ yani ‘bir dil – bir ebeveyn’ stratejisini esas aldıkları için anne Ceren’e Türkmençe, baba Türkçe hitap etmişlerdir. Aynı zamanda, ebeveynler kendi aralarında Almanca ve Türkçe konuştuklarını bildirmişlerdir. Veriler, doğal ortamlarda, spontan faaliyetler, günlük konuşmalar ve oyunlar sırasında belgelenmiş ve toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak gözetim/ses ve video kayıt araçları kullanılmıştır.

2. Konuşulan Standart Türkmençenin fonolojik, morfolojik özellikleri

Konuşulan standart Türkmençe kendine özgü fonolojik özellikler yanında morfolojik özellikler de taşımaktadır.

2.1 Fonolojik özellikler

Uzun sesliler	Sürtünmeli/interdental ünsüzler	Genizsil
<a:>, <ä:>, <i:>, <i:> <o:>, <ö:>, <u:>, <ü:>	/z/ > /δ/ /s/ > /θ/	/ŋ/

Sonant sesbirimi asimilasyonu /ld/ > /ll/	Hece redüksiyonu
<i>geldi > gelli</i>	<i>meniŋ ~ meŋ</i>

Asimilasyon /zd/ > /zz/	Asimilasyon /nd/ > /nn/
<i>yazdym > jaz'zım</i>	<i>mende > men'ne</i>

2.2 Morfolojik özellikler

Türkmençe morfoloji alanında da bazı özellikler taşımaktadır. Bunlardan fark yaratan biri kanıtısalığı/dolaylılığı oluşturan *-İpdİr* işaretleyicisidir. Bunun yanısıra, bazı fiillerin çekimleri Türkçedeki fiillerle örtüşmemektedir; örneğin, Türkçedeki *bekle-* fiilinin nesnesi belirtme durumu isterken Türkmençedeki semantik eşdeğeri *garaş-* ise nesneye yönelme hali yükler.

3. 2L1 Türkmençe-Türkçe dil ediniminden kayıtlar

3.1 Türkmençedeki sesleri ve ses uzunluğunu işitmek ve ayırt edebilmek

¹ Nokta işaretinden sonraki sayı ayları ifade eder.

Kaydedilen veriler çocuğun ses uzunluğuna işitsel duyarlılığının ve ayırt edebilme yeteneğinin var olduğunu, bunları anladığını göstermekle birlikte Türkçeye özgü telaffuzu tercih ettiklerini kanıtlamaktadır. Örneğin:

Türkmencedeki sürtünmeli/dişlerarası ünsüz <θ>	çocuk telaffuzu <s>
θ alam	salam
θ u:	su
θ en	sen

Tablo 1.

Türkmencedeki sürtünmeli/dişlerarası ünsüz <δ>	çocuk telaffuzu <z>
δ a:t (bir şey)	zat
γī:δ (kız)	giz

Tablo 2.

Türkmencedeki uzun ünlü <a:>	çocuk <a:>
a :t (isim)	a :d
<i>a:dīη nā:me?</i>	çocuk <a> <i>ađim Ceren</i>

Tablo 3.

Türkmencedeki uzun ünlü <ä:/ə:>	çocuk <e:>
<i>görä:yin 'nā:?' 'görebilir miyim, lütfen?'</i>	<i>gör-e:yin-de</i>

Tablo 4.

Türkmencedeki uzun ünlüler <ö:>, <i:>	çocuk <ö>, <e>
<i>ö: di ni:rde? 'kendisi nerede?'</i>	<i>ödi nerde? orda</i>

Tablo 5.

3.2 Asimilasyon, bunların neticesinde meydana gelen telaffuzu işitmek ve anlamsal olarak ayırt edebilmek

Aşağıdaki örnekler çocuk ve annesi arasında geçen bir diyalogdan alınmıştır. Bu diyalog çocuğun Türkmencede asimilasyon neticesinde meydana gelen telaffuzu işitip, onu anlamsal ayırt edebilme kabiliyetini göstermektedir. Bununla birlikte, çocuğun annesine verdiği cevaplar asimilasyon telaffuzunun oluşmadığını göstermektedir:

Türkmencede asimilasyon	çocuk
-------------------------	-------

/nd/ > /nn/	/nd/
<i>iči-n'ne</i>	<i>iči-nde</i>
<i>gele-n'ne</i>	<i>gele-nde</i>
<i>kitap kimde? o-n'n-o mī?</i>	<i>kitap onda</i>

Tablo 6.

Türkmencede asimilasyon	çocuk
/ld/ > /ll/	/ld/
<i>gel'li</i>	<i>gel-di</i>
<i>bol'lī</i>	<i>bol-dī</i>
<i>al'lī</i>	<i>al-dī</i>

Tablo 7.

3.3 Kanıtsallık/dolaylılık kavramının oluşumunu ayırt edebilmek

Yukarıda belirtildiği gibi, Türkmençenin morfolojisinde fark yaratan işaretleyicilerden biri de kanıtsallığı/dolaylılığı oluşturan *-İpdır* işaretleyicisidir. Çocuğun bu işaretleyicinin anlamının farkında olup idrak etmesiyle birlikte, onun Türkçedeki eşdeğeriyle eşitlemesi oldukça ilgi çekicidir. Bu durumu aşağıda anneçocuk, Ceren ve kuzeni Serdar arasında geçen diyalogundan alıntılar netleştirir:

Annesi (A) Ceren'e (C, 4.5 yaşında) kedilerinin eve gelip gelmediğini soruyor:

A: *pişik gel-İpdır-mi, gördüğümü?*

C: *gel-miş, mamasını ye-miş, uyuyor.*

Ceren (5.7 yaşında) bir sabah uyandığında kar yağmış olduğunu keşfeder, o arada misafir ve sadece Türkmençe konuşan kuzeni (Serdar; S) ona sorar:

S: *nāme bol-İpdır, γ:ar yağ-İpdır-mī?* 'ne olmuş, kar mı yağmış?'

C: *hov'va, kar yağ-muş, kən yağ-İpdır* 'evet, kar yağmış, çok yağmış'

3.4. Semantik-pragmatik alandan veri

Ceren (5 yaşında) kuzeni Serdar'a ışığı açmasını ve kapıyı kapatması gerektiğini söyler:

čirani ač ve gapinī yap 'ışığı aç ve kapıyı kapat'; Türkmençe *čirani yak*.

Bu veri çocuğun diller arası, yani Türkmençe-Türkçe arası geçiş yaptığını örneklediği gibi, Türkmençe *yak-* fiilinin Türkçedeki eşdeğerinin bu bağlamda 'açmak' olduğunun farkındalığını da görüntüler. Benzer kullanımlar *tap-* ve Türkçedeki eşdeğeri *bul-* fiilleri için de geçerlidir; hatta bir örnekte iki fiilin yanyana kullanıldığını da görmek mümkündür: Ceren (5.4 yaşında): *tapmalī, bulmalī*.

Bunların yanı sıra, dikkat çekici bir örnek daha verelim. Ceren (4.8 yaşında) annesine onu beklediğini şöyle söyler: *sen-i garaşyan, gel*. Bu örnek fiil çekimlerinin diller arası her zaman örtüşmediğini gösterir. Ceren Türkçedeki *bekle-* fiilinin nesnesi belirtme halinde geldiğinin farkında, fakat burada bu bilgiyi öbür diline, Türkmençeye enterferans ediyor ve semantik eşdeğeri *garaş-* fiilinin nesnesini yönelme halinde değil, belirtme halinde yönetiyor.

4. Ulaşılan ilk sonuçlar ve geleceğe yönelik araştırma konuları

Çalışmanın amacı, çocuğun Türkmençeye özgü olan:

- a) ses uzunluğuna,
- b) bazı ünsüz çiftinin özümsemesine ve bunların neticesinde meydana gelen
- c) telaffuza,
- ç) morfolojik özelliklere (kanıtsallık/dolaylılık kavramının oluşumuna),
- d) semantik-pragmatik niteliklere,

işitsel duyarlılığını, anlamasını ve ayırt edebilme yeteneğini gösteren verileri tanımlamak ve incelemektir.

Yukarıda incelenen veriler, bazı genel ve spesifik ön değerlendirmeler yapmamıza olanak sağlamaktadır:

1. Türkmençe ve Türkçenin fonolojik sistemlerinin etkileşim içindedir. Kullanıma gelince, örnekler önceliğin Türkçenin fonolojik sisteminin kurallarına verildiğini gösteriyor; örneğin, Türkmençedeki dişlerarası <θ> ünsüzü Türkçedeki eşdeğeri sessiz dişyuvasil, sızıcı /s/ olarak telaffuz edilmektedir.

2. Aynı zamanda, çocuğun Türkmençedeki ayırt edici bir faktör olarak sesli uzamasına, hece redüksiyonuna/asimilasyona ve bunların neticesinde meydana gelen telaffuza ilişkin duyarlılık gösterdiği, bunun farkında olduğu da verdiği cevaplardan anlaşılmaktadır, bu konuda Ceren'in kurduğu örnek *gör-e:ýin -de?* 'görebilir miyim, lütfen?' (Tablo 4) oldukça bilgilendiricidir. Bir taraftan, sesli uzamasının farkında olduğunu /e:/'yi uzatarak gösterirken, diğer yandan Türkmençedeki *gör-ä:ýin 'nä:?* örneğinde yer alan geniş uzun /ä:/ ünlüsünün yerine Türkçedeki düz ince geniş /e:/'yi eşdeğeri olarak kullanır. Ayrıca, adı geçen örnekte Türkmençede asimilasyona yol açan ses birleşimi /nd/ > /nn/'nin uygulamasında Türkçenin telaffuz standartlarının esas alındığı görülür: *gör-e:ýi-nd-e*.

Bu durumların olası önem taşıyan nedenlerinden biri şudur. Çocuk Türkmençeyi sadece annesiyle konuştuğu gibi Türkçenin kullanım alanları Türkmençeye göre daha çeşitlidir. Bunun nedeni ebeveynlerin kendi aralarında ve Almanya'daki toplumda Türkçenin iletişim dillerinden biri olmasıdır.

4. Türkmençe ve Türkçenin morfolojik sistemlerinin de etkileşim içinde olduğu açıktır. Türkmençedeki kanıtsallık/dolaylılık kavramını kodlayan *-İpdİr* ekinin Türkçedeki *-mİş* ekinin anlamsal karşılığı olduğunun farkındalığı bunu açıklayan bir örnektir.

5. Çocuğun Türkmençenin ve Türkçenin benzer diller olduğunun bilincinde olması, pragmatik alanda, yani temel kelime hazinelerinde de varlığını belli eder. Bunu netleştiren çok sayıda örnek vardır. Türkmençede *çirani yak* olarak kurulması gereken ricanın Türkçe fiil ile *çirani aç* şeklinde kurulduğunu yukarıda görmüştük.

6. Son analiz ettiğimiz *sen-i garaşyan* cümlesinde ise fiilin belirtme durumu ile kullanılmasının Türkçe eşdeğerinin farkında olduğunu göstermesi ilgi çekicidir. Bu duruma yönelik burada dikkate alınması gereken daha da bir husus vardır. *Code-mixing* hakkında elde edilen kanıtlar iki dillilerin kullandıkları diller için şu sonuçları göstermektedir (bk. Macswan, 2014):

a) İki dillinin zihninde iki dilin de kendine ait, ayrı ve birbirinden farklı kelime hazinesinin/sözlüğünün mevcut ve,

b) bunların her biri kendi dâhili kelime oluşturma ilkelerine ve ayrı fonolojik sistemlere sahip olmasıdır.

5. Geleceğe yönelik araştırma soruları

Bu araştırmada, Almanya’da ilk önce çok dilli bir aile ortamında iki akraba dille büyüyen, Türkmençe ve Türkçeyi eş zamanda edinen çocuğun profilini esas alarak, yaklaşık 3.5 yaşından 6 yaşına kadar yapılan kayıtlardan alıntılar analiz edildi. Verilerden iki dilin de etkileşim içinde olduğu anlaşmakla birlikte, Türkçenin gerek fonoloji gerek morfoloji alanlarda az da olsa ve özellikle fonoloji alanında daha baskın bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda geleceğe yönelik sorulması gereken sorular şunlardan ibaret olabilir:

1) İki dil arasında ilerde fonolojik denge meydana gelecek mi ve bu durum gerçekleşirse, hangi koşullar altında şekillenecektir?

2) Örneğin, çocuk sadece Türkmençe, yani Türkmenistan’da konuşulan ortamda bunu ayarlayabilir mi?

3) Türkmençenin Türkçenin üzerindeki etkilerini hangi alanlarda hangi şekilde gösterdiğini hangi veriler üzerinden tespit edebiliriz?

4) Eşzamanlı edinilen bu iki dilin çocuğun Almancayı kademeli edinimindeki tezahürü nedir?

5) MLU’su yüksek çıkan dil daha baskın dildir diye varılan kanaate göre, böyle bir çocuk profilinde her bir dilin gelişimini bir ölçüm aracı olarak MLU (*Mean Length of Utterance*) ne kadar yaklaşık veya ne kadar kesin yönlendirebilir? Çünkü kendilerini tek dilli olarak algılayan ülkelerde, örneğin Almanya’da iki veya çok dilli çocukların dillerinden ancak biri, o da Almanca olmak şartıyla, diğerleri incelenmeden ilkokula gitmeden test edilmektedir.

6) Söz konusu kelime hazinesine gelince, eşzamanlı iki dil ediniminde tahmin edildiği gibi, akraba dil edinimine ilişkin her bir dil için iki farklı sözlük mü geliyor, sorusuna cevap arayan yoğun araştırmaların yapılması önemlidir.

Bu bağlamda, diğer mühim bir unsurun da dikkate alınmasının gerek olduğunu söylemek yerinde olur.

Her halükarda, çocuk dil edinimi ebeveynlere, topluma ve eğitim ortamına bağlı olduğu gibi, büyükanne ve büyükbabaların da bu konudaki rolü ve fonksiyonu inanılmaz bir ölçüye sahiptir. Yukarıda da belirtildiği gibi, Ceren’in çevresinde sadece annesi Türkmençe konuşmakta, Türkmençe konuşan akrabaları, büyükanne ve büyükbabası her iki yılda kısa bir süreliğine ziyarete gelmekte veya Ceren’in ailesi Türkmenistan’a ziyarete gitmektedir. Bu durum, şöyle sorular da ortaya çıkarır:

7) Almanya’da büyüdüğü sürece, çocuğun Türkmençesi Türkçesine ve ileride Almancasına göre gittikçe zayıflayacak mıdır?

8) Ceren tek dili Almanca olan bir toplum kapsamında iki dilli Türkmençe-Türkçe dil edinim süresinden geçen bir birey midir, dillerini sıralamak mümkün müdür, hangisini ‘ilk/birinci dili’ olarak algılayacaktır; günümüzde böyle bir sıralama mümkünse eğer?

Dolayısıyla, literatürde yer alan terim ‘bireysel iki dilli’ (Bhatia & Ritchie 2004) Ceren’e tatbik edilebilir mi?

Kaynakça

- Bhatia, T.J. & W.C. Ritchie (2004). *The handbook of bilingualism*. Oxford: Blackwell.
- Byers-Heinlein, K. (2013). Parental language mixing: Its measurement and the relation of mixed input to young bilingual children's vocabulary size. *Bilingualism: Language and Cognition*, 16(1), 32-48. doi:10.1017/S1366728912000120
- De Houwer, A. (2009). *Bilingual first language acquisition*. Clevedon: Multilingual Matters.
- De Houwer, A. (1990). *The acquisition of two languages from birth: A case study*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Genesee, F. (2003). Rethinking bilingual acquisition. In J.M. de Wale (ed.), *Bilingualism: Challenges and directions for future research*, 158-182. Clevedon: Multilingual Matters.
- Genesee, F., E. Nicoladis & J. Paradis (1995). Language differentiation in early bilingual development. *Journal of Child Language* 22(3), 611-631.
- Genesee, F. (1989). Early bilingual development: one language or two? *Journal of Child Language*, 16(1), 161-179.
- Grosjean, F. (1985). The bilingual as a competent but specific speaker-hearer. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 6, 467-477.
- Köppe, R. & J. Meisel (1995). Code-switching in bilingual first language acquisition. In L. Milroy and P. Muysken (eds.), *one speaker, two languages*, 276-301. Cambridge: Cambridge University Press.
- MacSwan, J. (2021). Theoretical approaches to the grammar of code-switching. In Adamou, E. & Matras, Y. (eds.), *The Routledge Handbook of Language Contact*, 88-109. New York: Routledge.
- MacSwan, J. (2000). The architecture of the bilingual language faculty: evidence from intrasentential code switching. *Bilingualism: Language and Cognition*. 3 (1). 37-54.
- MacSwan J. (ed.). (2014). *Grammatical theory and bilingual codeswitching*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Unsworth, S. (2013). Current issues in multilingual first language acquisition. *Annual Review of Applied Linguistics*, 33, 21-50. doi:10.1017/S0267190513000044